

CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TÔN GIÁO

NGUYỄN NGHỊ THANH^{*}

Sự ra đời và phát triển của công nghệ thông tin (CNTT) nói chung và Internet nói riêng là một trong những thành tựu vĩ đại nhất của xã hội loài người từ trước đến nay. CNTT và Internet đã thay đổi mọi lĩnh vực của đời sống xã hội từ những khía cạnh đơn giản nhất đến những vấn đề phức tạp nhất và khiến cho thế giới dường như trở thành một "ngôi làng nhỏ". Đầu tư cơ sở hạ tầng CNTT và Internet trở thành một yêu cầu tất yếu khách quan cho sự phát triển xã hội. Mọi lĩnh vực của đời sống xã hội cũng thay đổi theo xu hướng lấy CNTT và Internet làm yếu tố kỹ thuật cho các hoạt động. Tôn giáo không nằm ngoài xu thế tác động trên.

Nhận thức được giá trị to lớn của CNTT và Internet, lãnh đạo các tôn giáo đã đón nhận và khuyến khích sử dụng, trước hết là quảng bá hình ảnh của mỗi tôn giáo đến với công chúng; sau nữa là duy trì mối liên hệ giữa giáo hội với cộng đồng tín đồ. Văn kiện *Giáo hội và Internet* có đoạn: "Một con số ngày càng đông đảo những giáo xứ, những địa phận, những dòng tu và các cơ quan có liên hệ với Giáo hội, các chương trình và các tổ chức đủ loại đang tận dụng Internet cho những mục đích nêu trên và những mục đích khác nữa. Những đề án sáng tạo do Giáo hội bảo trợ đang hiện diện tại nhiều nơi ở cấp quốc gia và khu vực. Tòa Thánh đã rất tích cực trong lĩnh vực này và đang tiếp tục mở rộng và phát triển sự hiện

diện của mình trên Internet. Các nhóm có liên quan với Giáo hội mà chưa bước vào không gian điện toán được khuyến khích hãy xem xét khả năng thực hiện điều này trong thời gian ngắn. Chúng tôi mạnh mẽ khuyến khích sự trao đổi ý tưởng và thông tin về Internet giữa những ai có kinh nghiệm trong lĩnh vực này với những người mới làm quen"⁽¹⁾.

Trong bảy nhóm chủ đề hội thảo tại Đại lễ Vesak 2008, chủ đề *Phật giáo trong thời đại kỹ thuật số* thu hút khá nhiều đại biểu tham dự bởi tính hiện đại và thiết thực của thời "công nghệ cao" toàn cầu; Làm thế nào để đưa tư tưởng của Đức Phật đến với chúng sinh bằng con đường Internet là một nội dung hội thảo quan trọng ở chủ đề này; Hay dự án "AnanĐà" - phương pháp truy cập thông tin đọc sẵn RREIS, mang chức năng như máy niệm Phật trước đây nhưng có nhiều tiện ích hơn: Gọn nhẹ, dễ sử dụng cho mọi người, dùng được ở vùng hẻo lánh, người khiếm thị, không bị virus phá hoại, không lệ thuộc vào ngôn ngữ, có thể kết nối máy vi tính⁽²⁾.

Sự tác động của CNTT và Internet đối với tôn giáo diễn ra hầu hết các lĩnh vực cốt lõi như truyền giáo, giáo dục tôn giáo, sinh hoạt tôn giáo, tổ chức tôn giáo, v.v... với nhiều hình thức khác nhau.

*. ThS. Trường Cao đẳng Nội vụ, Hà Nội.

1. <http://www.chungnhanduckitonet/tulieu/giaohoi&internet.htm>.

2. <http://www.laodong.com.vn/Home/Phat-giao-thoi-ky-thuat-so/20085/88907.laodong>

- Truyền giáo

Truyền giáo là một trong những nhiệm vụ quan trọng của các tôn giáo. Ngày nay, việc kết hợp các phương thức truyền giáo cổ truyền với CNTT và Internet là xu hướng phổ biến. Không có tôn giáo nào không xây dựng Website để phục vụ mục đích truyền giáo. Vì chưa có số liệu thống kê số lượng các Website tôn giáo trên thế giới, nên chúng tôi (tác giả) xin giới thiệu một vài Website phục vụ cho việc truyền giáo tiêu biểu của ba tôn giáo lớn trên thế giới.

Công giáo có Website của Tòa Thánh Vatican tại địa chỉ: <http://www.vatican.va> với 8 thứ tiếng: Anh, Pháp, Trung Quốc, Italia, Thổ Nhĩ Kỳ, Latinh, Tây Ban Nha và Đức. Trang này đăng tải đầy đủ kinh sách cũng như những gì liên quan đến việc truyền giáo; Phật giáo có Website tại Ấn Độ lưu trữ các tài liệu định dạng file khác nhau phục vụ truyền giáo nổi tiếng tại địa chỉ <http://www.viewonbuddhism.org> với ba thứ tiếng: Anh, Đức và Ấn Độ; Islam giáo có Website tại địa chỉ <http://www.islamreligion.com> với 6 thứ tiếng: Anh, Pháp, Nga, Đức, Thổ Nhĩ Kỳ và Tây Ban Nha. Tôn giáo này cũng có Website khác phục vụ truyền giáo tại địa chỉ <http://www.maarifatallah.com> với ba thứ tiếng: Ảrập, Anh và Pháp.

Các tài liệu phục vụ truyền giáo của các tôn giáo nhìn chung thường được thiết kế theo các dạng như: các đoạn phim định dạng file FLV, các bài giảng định dạng file MP3 và các bài giảng bằng phần mềm Powerpoint, v.v...

- Giáo dục và sinh hoạt tôn giáo

Nếu trước đây việc truyền giảng tôn giáo chủ yếu là kinh viện, lấy người dạy

làm trung tâm thì hiện nay công nghệ thông tin đã được ứng dụng rộng rãi. Trên thực tế, số lượng người truy cập Internet để tìm hiểu các tôn giáo ngày càng nhiều. Để đáp ứng nhu cầu này, Đức Giáo hoàng Bênêđictô XVI chủ trương thiết lập một Blog để các tín đồ có thể giao tiếp thông tin trên mạng. Ngày 28 tháng Mười năm 2008, Hồng y Crescenzo Sepe đã thiết lập một mạng xã hội Facebook để thực hiện chủ trương của Giáo hoàng. Các tôn giáo có tổ chức khác cũng đã và đang tạo ra các trang mạng liên kết xã hội như Facebook hay MySpace như mạng liên kết của Công giáo.

Các bài truyền giảng về tôn giáo cũng được đưa lên mạng dưới các kiểu dữ liệu khác nhau. Ví dụ, bài thuyết giảng của Mục sư Bruce Walker được phát trực tiếp qua Internet⁽³⁾. Theo tờ *USA Today*, hơn một triệu lượt người đã vào Website đăng tải bài giảng của mục sư này mỗi tháng⁽⁴⁾.

Các đoạn video là phương cách phổ biến và đơn giản để truyền thông tin tôn giáo lên mạng. GodTube là ví dụ điển hình cho vấn đề này. Theo thống kê, từ tháng Tám năm 2008, GodTube đã chuyển tải hơn 100.000 video có chủ đề tôn giáo lên mạng. Ngoài việc truyền trực tiếp các bài thuyết giảng, Godtube cũng "xây dựng" các *Bức tường cầu nguyện* để người sử dụng Internet có thể ghi các lời cầu xin của họ lên đó⁽⁵⁾. Youtube cũng là một Website cung cấp nhiều đoạn video có nội dung về tôn giáo⁽⁶⁾.

Các bài kinh tụng cũng được chuyển thể thành Karaoke và đưa lên mạng.

3. <http://my.opera.com/labika/forums/topic.dml?id=266173>

4. <http://www.usatoday.com/life/default.htm>

5. <http://my.opera.com/labika/forums/topic.dml?id=266173>

6. <http://www.youtube.com/>

Website Hitkaraoke.com giới thiệu các CD và DVD Karaoke liên quan đến cầu nguyện, đọc kinh, v.v... Website có tên *Gospel Music Express* tại tên miền <http://www.ez-tracks.com/Gospel.html> cho phép người truy cập sử dụng miễn phí các bản nhạc liên quan đến tôn giáo, trong đó có cả Karaoke. Việc xây dựng Blog của các tín đồ cũng rất phổ biến hiện nay. Các Blogger sử dụng Blog để trao đổi với mọi người về đời sống tôn giáo cá nhân cũng như những vấn đề liên quan đến đời sống hàng ngày.

- Internet và các tôn giáo ở Việt Nam

Cũng như ở nước ngoài, các tôn giáo ở Việt Nam ứng dụng CNTT và Internet vào các hoạt động của mình như một nhu cầu tất yếu. Thực tế cho thấy hầu hết các tôn giáo ở Việt Nam đều xây dựng Website riêng. Ví dụ, đạo Cao Đài có Website chính thức tại tên miền <http://daidaotamkyphodo.sky.vn>. Liên quan đến tôn giáo này cũng có một số Website khác nhau như: Hiến chương Đại - Đạo Tam kỳ Phổ độ của Hội Thánh Cao Đài Tây Ninh tại tên miền <http://www.personal.usyd.edu.au/~cdao/hiench.htm>, hoặc Caodaism.net - Website này có bốn thứ tiếng: Việt, Anh, Pháp, Đức. Ngoài ra, còn có rất nhiều Blog về đạo Cao Đài, điển hình là Blog có tên Sky-blog⁽⁷⁾, Sổ tay Triết học⁽⁸⁾, Huệ Khai⁽⁹⁾.

Phật giáo Việt Nam cũng có nhiều Website khác nhau. Những Website phổ biến như *Phật giáo Ngày nay* tại địa chỉ: www.buddhismtoday.com; *Pháp âm đạo Phật Ngày nay*: www.tusachphathoc.com; *Kinh điển Phật pháp*: www.phatphap.wordpress.com; *Con đường giải thoát*: www.buddhanet.net; *Gia đình Phật tử*: www.giadinhphattu.vn.v.v... Phật giáo

Hòa Hảo có Website: www.hoahao.org. Ngoài ra, một số chùa cũng xây dựng Website như chùa Viên Giác: www.viengiac.de/vn; chùa Phổ Quang: www.phoquang.org; chùa Hoàng Pháp: www.chuahoangphap.com.vn,...

Công giáo có *Trang tin của Hội đồng Giám mục Việt Nam* tại địa chỉ: www.hdgmvietnam.org - tại trang web này, người truy cập có thể kết nối với các Website của một số giáo phận ở Việt Nam.

Đạo Tin Lành ở Việt Nam có một số Website tiêu biểu như: tinlanhvietnam.net; hoithanhtinlanh.vn; mytnpa.org. Hội thánh Tin Lành Giám lý Việt Nam có Website: tinlanhvietnam.org, v.v...

Hầu hết thông tin đăng tải trên Website riêng của các tôn giáo đều gắn với nội dung: lịch sử truyền giáo, giáo lý, giáo luật, giáo dục, hoạt động từ thiện, sinh hoạt tôn giáo, nghiên cứu,... Các thông tin rất phong phú và đa dạng; Các văn bản thường định dạng file có đuôi *.doc hoặc *.pdf; Các bản trình chiếu được thiết kế bằng các phần mềm thông dụng hiện nay như Microsoft Powerpoint, Flash, v.v... Do đó rất dễ dàng cho việc truy cập và sử dụng.

Tuy nhiên, tác động của CNTT và Internet đối với các vấn đề tôn giáo cũng diễn ra theo hai hướng trái ngược nhau, đó là tích cực và tiêu cực. Mặt tích cực thể hiện ở những thông tin về giáo lý, giáo luật, những hình thức sinh hoạt tôn giáo cũng như các hoạt động từ thiện xã hội, v.v... được chuyển tải một cách thường xuyên

7. <http://daidaotamkyphodo.sky.vn/archives/29>

8. <http://blog.360.yahoo.com/blog-84VCsgMzdL9kp5RtRtgAdncOiQ--?cq=1&p=517>

9. <http://dulanlad.multiply.com/journal/item/26>

và cập nhật đến với tín đồ hoặc những người quan tâm đến lĩnh vực tôn giáo theo đúng tôn chỉ của mỗi tôn giáo. Việc sử dụng Internet để phụng sự xã hội của các tôn giáo là công việc mang lại hiệu quả cao. Mặt tiêu cực là có những cá nhân/thể lực núp danh tôn giáo, lợi dụng tôn giáo và sử dụng Internet để chống lại chính quyền sở tại, đi ngược lại lợi ích của công chúng. Ví dụ như ở Website catholic.org có đường link: www.catholic.org.tw/vntaiwan/ghvienam/ngtbieu.htm đăng tải những thông tin xuyên tạc và chống đối Đảng và Nhà nước Việt Nam. Đặc biệt là trên Youtube có những đoạn video với mục đích lợi dụng tôn giáo để chống lại Nhà nước Việt Nam, v.v... Ngoài ra, còn có những Blogger sử dụng Blog để phản đối tôn giáo này hay tôn giáo kia, tạo mối bất hòa giữa các tôn giáo - một trong những mầm mống gây bất ổn xã hội. Mặt tiêu cực không chỉ gây ảnh hưởng tới các nhà cung cấp dịch vụ Internet mà còn làm suy giảm uy tín của các tôn giáo bị lợi dụng.

Đối với công tác quản lý tôn giáo của chính quyền trong thời đại số, CNTT và Internet là phương tiện trợ giúp vô cùng thuận lợi như: thu thập số liệu; xử lý số liệu; thực hiện các hình thức điều tra xã hội học qua Internet; nhận diện tôn giáo qua Internet rất nhanh chóng và hiệu quả.

Muốn tìm hiểu về một tôn giáo cũng như các vấn đề liên quan đến tôn giáo, chương trình tìm kiếm thông tin hàng đầu thế giới Google sẽ là trợ thủ đắc lực. Ví dụ, để giúp cho việc tìm hiểu mối quan hệ giữa chính quyền Hoa Kỳ và tôn giáo

diễn ra như thế nào, Google sẽ liệt kê danh sách các Website có liên quan, trong đó có Website của Chính phủ Hoa Kỳ tại tên miền <http://www.usa.gov>; Google cũng hiển thị đường link của một Website chuyên đăng tải các bài báo, các công trình khoa học liên quan đến vấn đề trên tại địa chỉ <http://www.loc.gov/exhibits/religion/rel06.html>. Theo địa chỉ này, người truy cập có thể tìm thấy công trình khoa học nổi tiếng: *Religion and Founding of The American Republic* (tạm dịch: *Tôn giáo và Sự thành lập nền Cộng hòa Hoa Kỳ*).

Khó khăn của chính quyền đối với quản lý tôn giáo trong thời đại số là vấn đề thu thập và xử lý thông tin trên mạng Internet. Việc xác định chủ sở hữu các Website, các Blog là rất khó khăn bởi vì Internet là xa lộ toàn cầu; tên miền cũng như máy chủ lại đặt tại nước khác; Tốc độ truyền thông tin qua Internet rất nhanh và phức tạp nên rất khó ngăn chặn những thông tin đi ngược lại luật pháp, gây ảnh hưởng tiêu cực đến đời sống xã hội. Đi tìm giải pháp để quản lý tôn giáo trong thời đại số là bài toán chưa có lời giải.

Nhìn chung, Internet là công cụ có nhiều tiện ích không thể phủ nhận nên việc quản lý các thông tin về các lĩnh vực xã hội nói chung và tôn giáo nói riêng còn nhiều khó khăn. Bên cạnh việc xây dựng hành lang pháp lý đáp ứng cho công tác quản lý và kiểm soát các thông tin trên mạng thì việc xây dựng đội ngũ nhân lực có trình độ cao về Internet có thể là một trong những phương pháp mang lại hiệu quả./.